

УДК [347.22-053.2:347.961](477)

В. А. Другова**ЗАХИСТ МАЙНОВИХ ПРАВ ОСІБ,
ЯКІ НЕ ДОСЯГЛИ ПОВНОЛІТТЯ, НОТАРІУСОМ**

Досліджено теоретичні засади захисту майнових прав осіб, які не досягли повноліття. Особливу увагу приділено визначенню місця нотаріальної форми захисту в системі форм захисту майнових прав цих осіб. Проаналізовано спектр майнових прав дітей, які можуть бути захищені за допомогою виконавчого напису нотаріуса.

Захист цивільних прав і законних інтересів осіб, які не досягли повноліття, здійснюється не тільки судами, але й іншими юрисдикційними органами. В межах юрисдикційної форми захисту суб'єктивних прав і законних інтересів можна вести мову про загальний порядок захисту прав у судах загальної юрисдикції та господарських судах і про спеціальний порядок захисту суб'єктивних цивільних прав і законних інтересів – адміністративний та нотаріальний.

На думку Т. М. Піддубної, в межах юрисдикційної форми захисту доречно виділити ще й альтернативний порядок захисту порушених цивільних прав, коли, відповідно до вимог закону, уповноважена особа вправі вибрати, чи звернутися зі скаргю до державного органу управління, чи одразу звертатися до суду [1, с. 107]. Проте, на наш погляд, дана пропозиція не є слушною, оскільки поняття «альтернативний порядок захисту» слід застосовувати для характеристики процедур вирішення спорів, відмінних від судового розгляду. А запропонована Т. М. Піддубною категорія взагалі-то є загальним правилом, яке передбачає для кожної особи, права якої порушені, обрати між існуючими формами захисту найбільш прийнятну для себе.

Юрисдикційний орган приймає до свого провадження тільки ті справи, які віднесені законом до його відання. Правильне розмежування компетенції між юрисдикційними органами (судом загальної юрисдикції, іншими державними й громадськими органами) щодо розгляду й вирішення цивільних справ має важливе значення в першу чергу для забезпечення своєчасного й повного захисту прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також для діяльності самих цих органів.

Одним із різновидів несудової форми захисту майнових прав малолітніх і неповнолітніх осіб є захист їх нотаріусом. Можливість захисту цивільних прав нотаріусом передбачена ст. 18 ЦК України.

Проте питання захисту майнових прав дітей нотаріусом у правовій науці досліджено недостатньо. Проблемам нотаріальної діяльності були присвячені роботи І. О. Алферова, В. П. Воложаніна,

О. Грошевої, М. С. Долинської, М. М. Дякович, І. О. Косаревої, В. В. Комарова, Л. К. Радзієвської, С. Я. Фурси, Є. І. Фурси, І. Г. Черемних, А. А. Шахбазян тощо. У названих роботах всебічно розглянуто особливості нотаріальної діяльності, але не приділена достатня увага участі нотаріуса в захисті майнових прав осіб, які не досягли повноліття. Разом з тим це питання потребує ґрунтовного дослідження з огляду на актуальність швидкого та ефективного захисту прав цих осіб. І саме нотаріус може сприяти такому захисті при умові наявності певних наукових досліджень з цього питання та реформування нормативного забезпечення діяльності нотаріусів з урахуванням цих наукових розробок.

Таким чином, дана стаття присвячена дослідженню теоретичних засад діяльності нотаріату в галузі захисту майнових прав осіб, які не досягли повноліття.

Для розуміння мети діяльності та повноважень нотаріуса щодо захисту прав осіб, які на досягли повноліття, в Україні необхідно вказати, що у світі існує дві системи нотаріату: латинського та англосаксонського типу.

У державах англосаксонської системи нотаріату компетенція нотаріуса полягає лише в посвідченні підпису та документа. Однак і посвідчений нотаріусом документ не має повної доказової сили, а факти, викладені у ньому, підлягають перевірці.

Нотаріат латинського (вільного) типу функціонує у державах романо-германської правової системи. У системі латинського нотаріату нотаріус виступає як незалежний представник держави, наділений від імені держави повноваженнями вчиняти нотаріальні дії, та одночасно несе особисту відповідальність за вчинення нотаріальних дій. У цій системі нотаріус є посадовою особою; особою вільної юридичної професії, тобто такою, що самостійно організовує свою роботу. Нотаріуси об'єднуються в колективні органи, наприклад нотаріальні палати. Незалежність нотаріуса забезпечує надання угодам сторін публічної форми та публічної довіри. Контроль за діяльністю нотаріуса здійснюється державою в особі органів юстиції та нотаріальної палати.

У державах континентального права письмовий доказ, що фіксує умови угоди, має особливе значення. Виходячи з цього, уповноваженими особами здійснюється діяльність, що запобігає учиненню незаконних дій суб'єктами правовідносин. При цьому передбачається, що судовий розгляд для вирішення конфліктів є винятковим, оскільки ще при посвідченні угод створюються умови для їх виконання. Дана практика суттєво скорочує кількість справ, що розглядається судами, що є перевагою порівняно з англосаксонською системою нотаріату. Таким чином, система нотаріату діє не тільки як система запобігання судовим розглядам, а і як система охорони прав та інтересів громадян.

Система сучасного українського нотаріату найбільше наближена до нотаріату латинського типу. З погляду українського законодавства

нотаріат є системою державних органів і посадових осіб, а також приватно практикуючих нотаріусів, які покликані забезпечувати захист прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб шляхом здійснення передбачених законодавством нотаріальних дій від імені України.

Нотаріат є особливим публічно-правовим юрисдикційним органом, що є об'єднанням осіб, уповноважених від імені держави на постійній і професійній основі здійснювати нотаріальну діяльність.

Нотаріальна діяльність – вид публічно-правової правозастосовчої діяльності, здійснюваної спеціально уповноваженими особами від імені держави в цілому, охорони і захисту прав і законних інтересів осіб шляхом здійснення передбачених законом нотаріальних дій.

Відносини між нотаріусами і фізичними та юридичними особами припускають поєднання їх особистих інтересів з публічними, тобто взаємозв'язане публічно-правове і приватноправове регулювання. Публічний характер нотаріальної діяльності виявляється в тому, що вона здійснюється від імені держави, на користь всієї держави і суспільства в цілому, гарантуючи при цьому і створюючи умови для реалізації прав і законних інтересів будь-якого суб'єкта правовідносин. Саме така думка, як нам здається, покладена в основу Закону України «Про нотаріат». Публічність нотаріату також проявляється і в тому, що держава, встановлюючи вимогу про участь нотаріусів у певних видах відносин, визнає нотаріально оформлені документи та правовідносини, які виникають на їх підставі, як законні, справжні і достовірні, а також забезпечує їх захист та реалізацію авторитетом держави і системою органів державного примусу. При цьому держава встановлює загальнообов'язкові правила здійснення нотаріусами своєї діяльності як правового, так і технічного характеру, істотно обмежуючи в такий спосіб індивідуальну волю нотаріусів у сфері організації їх професійної діяльності. Однак нотаріат не протиставляє приватні та публічні інтереси, а створює універсальний механізм, який врівноважує реалізацію приватних інтересів конкретних суб'єктів з інтересами держави і суспільства.

Таким чином, нотаріат в Україні має дуалістичну природу, оскільки він функціонує між публічними та приватними інтересами та є своєрідною ланкою між державою і громадянським суспільством. З одного боку, нотаріус – це особа, яка діє від імені держави та уповноважена виконувати державну функцію щодо захисту прав і свобод громадян, з іншого – представник «вільної» професії, який виступає як незалежний консультант сторін [2, с. 68].

У науковій літературі існують різні погляди на місце нотаріальної форми в системі форм захисту суб'єктивних цивільних прав.

Той факт, що нотаріус діє від імені держави, дав підстави деяким науковцям віднести захист цивільних прав нотаріусом до адміністративної форми захисту. Такий підхід властивий не тільки для авторів, які досліджували дану проблему в радянський період, де нотаріат традиційно розглядався в якості органу державного

управління [3, с. 12–15; 4, с. 60], але і для сучасних авторів. Зокрема, О. П. Вершинін пояснює віднесення захисту цивільних прав нотаріусом до адміністративної форми тим, що нотаріус призначається на посаду органом юстиції й контроль за виконанням професійних обов'язків нотаріусами здійснюють органи юстиції [5, с. 20–21].

Треба, однак, враховувати, що природу того чи іншого юрисдикційного органу визначає не стільки специфіка його створення, а також контроль за його діяльністю, скільки сам характер його діяльності. У зв'язку з цим слід підтримати позицію М. Треушнікова, який відзначає, що нотаріус не працює на правах адміністративного органу (адміністративний орган завжди займається управлінням, має право вибору при ухваленні рішення), не управляє якою-небудь сферою, а застосовує норми права, як і суд.

Правова природа нотаріату не управлінська, а правозастосовна [6, с. 8]. Точніше, її визначає його правоохоронна (юрисдикційна) функція [7, с. 25], адже органи управління також займаються правозастосованням. Але юрисдикція не є ознакою, що визначає зміст державно-управлінської діяльності. Для органів управління більш властиве застосування норм права у формі оперативно-виконавчої діяльності, під якою розуміють організацію виконання правових норм, позитивне регулювання за допомогою індивідуальних актів (застосування диспозицій норм права, що мають позитивний зміст) [8, с. 287]. Основні форми управлінської діяльності не мають нічого спільного зі здійсненням нотаріальної діяльності.

Адміністративний порядок захисту цивільних прав за своїм характером відповідає таким відносинам, які засновані на підпорядкуванні одного суб'єкта іншому [9, с. 168]. Специфіка розгляду справи нотаріальним органом полягає в тому, що нотаріус не перебуває в особливих відносинах з особами, які звертаються за здійсненням нотаріальної дії, і не має ніякої зацікавленості в результаті [1, с. 128]. Тому в літературі неодноразово відзначалася певна подібність нотаріальної форми не з адміністративною, а саме із судовою формою захисту права [10, с. 24; 11, с. 96; 12, с. 64; 13, с. 16–17].

Таким чином, можна зробити висновок, що нотаріальна форма захисту займає самостійне місце в системі форм захисту суб'єктивних цивільних прав, оскільки при здійсненні своїх захисних функцій нотаріус виступає як приватна особа, яка здійснює надані їй в силу закону публічно-правові повноваження, які не є функціями державних або інших публічних органів. Саме тому нотаріальна форма захисту сьогодні вважається альтернативною формою поряд із судовою та адміністративною [1, с. 127; 28, с. 17].

Основні напрямки діяльності системи нотаріату відображають його функції. Вони носять у цілому особливий характер, відображаючи специфіку нотаріальної діяльності у сфері цивільного обігу. Їх особливості випливають саме з дуалістичної природи нотаріату як органу, який діє від імені держави, але його діяльність здійснюється виключно у сфері приватного права.

Закон України «Про нотаріат» [15] у ст. 5 зобов'язує нотаріуса сприяти громадянам, підприємствам, установам і організаціям у здійсненні їх прав та захисті законних інтересів.

Питання про функції нотаріату неодноразово знаходилося у центрі уваги як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Воно розглядалось у дослідженнях М. С. Долинської, В. В. Баранкової, Д. В. Бобрової, В. В. Комарова, С. Г. Пасічника, Д. К. Радзівської, Г. Г. Черемних, І. Г. Черемних, С. Я. Фурси, Є. І. Фурси та ін. Однак, незважаючи на велику кількість досліджень, єдності в оцінках не досягнуто. Висловлюються різноманітні, часто суперечливі, погляди на кількість та зміст функцій нотаріату.

Серед різних поглядів на функції нотаріату можна визначити два основних підходи.

Перший підхід полягає у висвітленні однієї єдиної функції нотаріату – правоохоронної [16, с. 19; 6, с. 12; 17, с. 51] або захисної [18, с. 11].

Прибічники іншого підходу виходять з поліфункціональності діяльності нотаріату [19, с. 415; 20, с. 209; 21, с. 18–21; 22, с. 9]. Так, на думку М. С. Долинської, функції нотаріату можна розділити на дві великі групи:

1) загально-соціальні, які характеризують місце нотаріату в системі органів цивільної юрисдикції та правової системи України;

2) нотаріально-спеціальні, які відображають особливості, специфіку нотаріальної діяльності по відношенню до учасників нотаріального процесу [20, с. 209].

Це основні підходи до визначення функцій нотаріату. На наш погляд, виходячи з аналізу діяльності нотаріусів, змісту їх прав та обов'язків, можна виділити такі основні функції, як приватно-правову (регулятивну) та публічно-правову (захисну).

Приватно-правова (регулятивна) функція нотаріату полягає у посвідченні нотаріусами прав, а також фактів, що мають юридичне значення, та вчинення інших нотаріальних дій, що передбачені законодавством, з метою надання їм юридичної вірогідності. Приватно-правовий характер цієї функції полягає в тому, що в даному разі нотаріус діє виключно у приватно-правовій сфері, і його дії спрямовані на охорону прав та інтересів фізичних та юридичних осіб приватного права.

Публічно-правова (охоронна) функція нотаріату полягає в тому, що у спеціально передбачених законом випадках нотаріус має право захищати права та законні інтереси громадян та юридичних осіб. В цьому разі нотаріус діє від імені держави і виконує повноваження, делеговані йому державою, які носять владний характер. У зв'язку з цим діяльність нотаріату набуває публічного характеру і реалізується від імені України [21, с. 17].

Основним засобом реалізації нотаріальної форми захисту майнових прав осіб, які не досягли повноліття, є вчинення виконавчого напису на борговому документі. Застосування цієї функції має обмежений

характер, оскільки згідно зі ст. 18 ЦК України нотаріус здійснює захист цивільних прав шляхом вчинення виконавчого напису на борговому документі у випадках і в порядку, встановлених законом.

Нотаріуси вчиняють виконавчі написи на документах, що встановлюють заборгованість для стягнення грошових сум або витребування від боржника майна (ст. 87 Закону України «Про нотаріат»).

Важливо зазначити те, що така заборгованість повинна бути безспірна, оскільки нотаріальна діяльність здійснюється у сфері безспірної юрисдикції. Нотаріус не аналізує наявність чи відсутність спору між боржником і кредитором. У даному випадку відбувається стягнення заборгованості за формальними ознаками.

Можливість використання такого інструменту захисту прав та інтересів, як виконавчий напис нотаріуса, має важливе значення, тому що це є одним з найбільш ефективних та діючих механізмів, які дозволяють у найменші строки та найменшими витратами задовольнити законні вимоги. Стягнення за виконавчим написом сприяє скорішому здійсненню прав кредиторів і дисциплінує боржників. Таким правом наділяються і консульські установи та дипломатичні представництва (ст. 38 Закону України «Про нотаріат»; Положення про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України від 27 грудня 2004 р. [23]).

Законодавче визначення поняття «виконавчий напис» на сьогодні відсутнє, але в юридичній літературі щодо нього існує декілька точок зору. На думку В. В. Комарова «виконавчий напис являє собою розпорядження нотаріуса про стягнення з боржника належної стягувачеві певної грошової суми або витребування майна» [24, с. 248].

Звертає на себе увагу також думка авторів науково-практичного коментаря до Цивільного кодексу України, які, аналізуючи ст. 18 ЦК, зазначають, що під виконавчим написом нотаріуса слід розуміти підтвердження нотаріальним органом наявності заборгованості (грошових сум чи майна) та розпорядження про примусове стягнення з боржника на користь кредитора цієї заборгованості [25, с. 36].

С. Я. Фурса та С. І. Фурса пропонують розглядати поняття виконавчого напису під кутом зору змісту цього поняття, при цьому зазначаючи, що правовим змістом виконавчого напису є посвідчення факту невиконання умов договору однією із сторін угоди, а процесуально-правовим – надання оригіналам документів, що встановлюють заборгованість, виконавчої сили [26, с. 224].

В юридичній літературі радянського періоду висловлювалася думка, що виконавчий напис – це форма вирішення спору між сторонами (боржником і кредитором) [27, с. 14].

Вважаємо більш правильною точку зору авторів коментаря до ЦК України, оскільки виконавчий напис не може бути формою вирішення спору між боржником і кредитором, так як вирішення спору відноситься до юрисдикції суду, а нотаріус в такому випадку не має права вчиняти виконавчий напис.

Як вже зазначалося, захист цивільних прав нотаріусом здійснюється у випадках, встановлених законом. Такий перелік затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 червня 1999 р. № 1172 (далі – Перелік) [28]. Перелік боргових документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріуса, є досить широким, проте ці документи посвідчують виключно грошові вимоги або вимоги про витребування майна від боржника.

Виходячи з цього, за допомогою виконавчого напису нотаріусу можуть захищатися майнові права осіб, які не досягли повноліття, пов'язані з грошовими вимогами та витребуванням майна від боржника у тих відносинах, в яких малолітні і неповнолітні брали участь особисто або через представника. При цьому є підстави вважати, що до нотаріуса із заявою про вчинення виконавчого напису може звернутися як неповнолітня особа, яка була безпосереднім учасником правовідносин, так і уповноважений представник малолітньої особи, від імені та в інтересах якої був вчинений правочин.

Ані Закон «Про нотаріат», ані Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 р. № 296/5, не містять обмежень для осіб, які можуть бути представниками малолітніх, крім загальних обмежень, які передбачені чинним цивільним законодавством. Тому представниками малолітньої особи при зверненні до нотаріуса із заявою про вчинення виконавчого напису можуть бути як її законні представники, так і інші особи, зазначені у нормах ЦК України.

Таким чином, можливість захисту майнових прав осіб, які не досягли повноліття, нотаріусом обмежується тільки певним колом правовідносин, перелік яких прямо зазначений у законі. А враховуючи той факт, що в силу наявного в них обсягу правоздатності вони не можуть бути учасниками певних правовідносин, зазначених у Переліку, така можливість стає ще менш вірогідною. Проте, враховуючи численні переваги захисту майнових прав фізичних осіб нотаріусом, вважаємо за необхідне всебічно досліджувати дану сферу правовідносин з метою подальшого розвитку та вдосконалення інституту захисту майнових прав осіб, які не досягли повноліття, нотаріусами та розширення переліку тих випадків, коли майнові права вказаних осіб можуть бути захищені за допомогою виконавчого напису.

Список літератури: 1. Підлубна Т. М. Право на захист цивільних прав та інтересів : монографія / Т. М. Підлубна. – Чернівці : Чернівецький національний університет, 2010. – 129 с. 2. Майданик Р. Нотаріат в Україні: правова природа, місце в системі права / Р. Майданик // Юридична Україна. – 2010. – № 9. – С. 65–70. 3. Воложанин В. П. Несудебные формы разрешения гражданско-правовых споров / Воложанин В. П. – Свердловск : Северо-Урал. книж. изд-во, 1974. – 204 с. 4. Чечот Д. М. Субъективное право и формы его защиты / Д. М. Чечот ; Ленинград. ордена Ленина гос. ун-т им. А. А. Жданова. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1968. – 72 с. 5. Вершинин А. П. Способы защиты гражданских прав в суде : дис. ... д-ра юрид. наук в форме науч. доклада : 12.00.03 / Вершинин Александр Павлович. –

СПб., 1998. – 56 с. **6.** Фурса С. Я. Нотаріат в Україні. Теорія і практика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса. – К. : А.С.К., 2001. – 976 с. **7.** Косарева И. А. Нотариальные действия как юридические факты в гражданском праве / И. А. Косарева. – Хабаровск : Хабар. гос. акад. экономики и права, 2001. – 88 с. **8.** Общая теория права : учеб. пособие для юрид. вузов / авт. кол.: [Ю. А. Дмитриев, И. Ф. Казьмин, В. В. Лазарев и др.] ; отв. ред. А. С. Пиголкин ; Моск. юрид. ин-т. – М. : Манускрипт, 1994. – 396 с. **9.** Стоякин Г. Я. Гражданско-правовая охрана интересов личности в СССР / Г. Я. Стоякин. – Свердловск : Изд-во Свердл. юрид. ин-та, 1977. – 348 с. **10.** Швахтген А. Деятельность нотариуса на благо гражданского общества / Андре Швахтген // Нотариус. – 2002. – № 4 (36). – С. 21–26. **11.** Грошева О. Нотаріальна і судова форми захисту суб'єктивних прав / О. Грошева // Право України. – 2006. – № 1. – С. 95–98. **12.** Козуб Т. Р. Взаимодействие органов государственной власти и нотариата в Российской Федерации : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Козуб Татьяна Рихардовна. – М., 1996. – 148 с. **13.** Ярков В. В. Профессия нотариуса / В. В. Ярков // Нотариус. – 2000. – № 14 (24). – С. 14–20. **14.** Шахбазян А. А. Защита гражданских прав в нотариальном производстве : автореф. дис. на соиск. ученой степ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / Шахбазян Анна Арташесовна. – М., 2011. – 22 с. **15.** Про нотаріат : закон України від 2 верес. 1993 р. № 3425-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – Ст. 383. **16.** Алферов И. А. Нотариальная форма защиты и охраны права и законного интереса : автореф. дис. на соиск. ученой степ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.15 «Гражданский процесс; арбитражный процесс» [Электронный ресурс] / Алферов Иван Александрович. – М., 2007. – 31 с. – Режим доступа: <http://law.edu.ru/book/book.asp?bookID=1247953>. **17.** Черемных И. Г. Теоретические основы независимого нотариата России : монография / Черемных И. Г. – М. : Буквоед, 2006. – 256 с. **18.** Цивільно-процесуальне право : підруч. для юрид. вузів і ф-тів / [В. В. Комаров, В. І. Тertiшніков, Є. Г. Пушкар та ін.] ; за ред. В.В. Комарова. – Х. : Право, 1999. – 92 с. **19.** Васильев С. В. Цивільний процес : навч. посіб. / Васильев С. В. – Х. : Одиссей, 2008. – 480 с. **20.** Долинська М. С. Функції українського нотаріату: поняття та види / М. С. Долинська // Форум права. – 2011. – № 4. – С. 208–212 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-4/11dmcptv.pdf>. **21.** Дякович М. М. Нотаріальне право України : навч. посіб. / Дякович М. М. – К. : Алерта ; КНТ ; ЦУЛ. 2009. – 686 с. **22.** Радзівєвська Л. К. Нотаріат в Україні : навч. посіб. / Радзівєвська Л. К., Пасічник С. Г. ; за відп. ред. Л. К. Радзівєвської. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 528 с. **23.** Положення про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України : затв. наказом М-ва юстиції України та М-ва закордон. справ України від 27 груд. 2004 р. № 142/5/310 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 52. – Т. 2. – Ст. 3492. **24.** Нотаріат в Україні : підручник / за ред. В. В. Комарова. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 320 с. **25.** Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар : у 2 ч. / за заг. ред. Я. М. Шевченко. – К. : Ін Юре, 2004. – Ч. 1. – 692 с. **26.** Фурса С. Я. Нотаріат в Україні. Загальна частина : навч. посіб. / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса. – К. : Вентурі, 1999. – 207 с. **27.** Воложанин В. П. Исполнительная надпись как средство правовой защиты / В. П. Воложанин // Советская юстиция. – 1966. – № 15. – С. 15–16. **28.** Про затвердження переліку

документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів : постанова Кабінету Міністрів України від 29 черв. 1999 р. № 1172 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1172-99-п>.

Надійшла до редколегії 15.11.2012

Исследованы теоретические основы защиты имущественных прав лиц, не достигших совершеннолетия. Особое внимание уделено определению места нотариальной формы защиты в системе форм защиты имущественных прав этих лиц. Проанализирован спектр имущественных прав детей, которые могут быть защищены с помощью исполнительной надписи нотариуса.

The theoretical basis of protection of property rights for persons, not coming of age, is researched. The particular attention is paid to appointing the place of notarial protection form in these individual's property rights protection forms system. The range of children property rights that can be protected by means of executive inscription of the notary is analysed.

УДК 346.3:659.1

К. О. Жирнова

ІСТОТНІ УМОВИ ДОГОВОРУ ПРО НАДАННЯ РЕКЛАМНИХ ПОСЛУГ

Розглянуто основні доктринальні вчення та нормативне врегулювання питань, пов'язаних з істотними умовами цивільного договору та окремо договору про надання рекламних послуг. Проаналізовано проблемні аспекти, пов'язані з поширеними в наш час істотними умовами договору. Встановлено негативний вплив існуючих прогалин чинного законодавства України на належне виконання вимог законодавства України про рекламу. Запропоновано шляхи вирішення існуючих проблемних аспектів встановлення істотних умов договору про надання рекламних послуг.

Законодавство України, а саме ст. 5 Закону України «Про інформацію», наголошує, що кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів.

Водночас реалізація права на інформацію не повинна порушувати громадянські, політичні, економічні та інші права, свободи й законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб [1]. На виконання цього принципу у ст. 1 Закону України «Про рекламу» вказано, що рекламою є інформація про особу чи товар, поширена в будь-якій формі та в будь-який спосіб і призначена сформувати або підтримати обізнаність споживачів реклами та їх інтерес щодо таких особи чи товару [2]. Враховуючи вплив реклами на свідомість і дії споживача, законодавець обмежив порядок реклами деяких видів товарів, керуючись, перш за все, ступенем шкідливості